

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

3. De homicidio ex occasione adult.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

sequutus sum, quia etiam cooperatio negativa est voluntaria, estque causa moralis homicidii, irregularitas autem adnectitur à jure homicidio injusto. Neque mirum, si in eodem jure de ejusmodi negativa cooperatione non fiat expressa mentio; sufficit enim, si in ea cooperatione invenitur tota ratio formalis malitiae injusti homicidii.

40. Nota autem, ut praedicta sententia Dianae sit probabilis, debere eam intelligi, quando merè negativè se quis habet: id quod latè, & clarè explicabimus suo loco infra §. 9.

41. Quoad posterius, semper quoad obligationem solum ex charitate, planior est irregularitatis excusatio; Omittens enim agere id, quod ex charitate quis tenetur, si ex hac omissione sequatur alterius mors, peccat quidem juxta gravitatem omissionis, ut dictum est: at vero idem in irregularitatem non incurrit, si homicidium non intendit. Ratio est, quia hæc irregularitas est poena, quare cum sit odiosa, solum intelligitur imposita propriè dicto homicidio, quod est illud, quod est propriè injustum, & non quod solum est contra charitatem, ut ibid. diximus.

42. Et rectè Henric. de irreg. c. 3. n. 4. in Gloss. liter. X. Circa Irregularitatem, inquit, homicidii oportet, illud esse contra Iustitiam, & idem censendum est de Irregularitate, & obligatione restitutionis, quæ restitutio solum debetur, quando contra Iustitiam peccatur. Addidi notanter illud (si homicidium non intendit) propter ea, quæ docui lib. 8 in Dec. tr. 3. c. 2. a. n. 9.

Denique de dubio homicidii casualis vide, quæ dixi in superioribus de homicidii dubio c. 5.

III. De homicidio casuali moraliter commisso, id est orto ex mandato, consilio, &c. datus ad aliud quam ad homicidium.

1. **S** mandatum, consilium, favor, & similia dentur ad occidendum, pertinent ad homicidium voluntarium, seu directè volitum, de qua re paulo post disputabimus: nunc autem, ubi de casuali homicidio sermo est, agimus de iis casibus, quando mors alicujus per accidens contingens, ortum habet à mandato, consilio, favore, &c. datus ad aliud, quam ad homicidium.

2. Porro, quicquid dicant Suar. de Cens. d. 45. sect. 2. n. 3. & 4. Filliuc. tr. 20. c. 4. n. 94. & alii, puto cum Io. Præposit. q. 5. de Irreg. dub. 10. n. 78. Diana p. 4. tr. 2. ref. 10. aliisque, similem doctrinam posse servari hic, quæ in homicidio casuali physice patrato servata est. Quare quicumque, præcipiendo, consulendo, hortando, vel alio quovis modo, inducit alium ad actum siue licitum, siue quocumque modo illicitum, qui actus cognoscitur conjungi cum periculo mortis, vel mutilationis, tunc sequuta morte, vel mutilatione, erit irregularis, quando non cavet sufficienter, ne sequeretur. At, si ejusmodi periculum amovisset prudenter censeatur, secutum homicidium ipsi non imputabitur, eundemque nulla irregularitas afficiet. Patet hæc regula ex supradictis. Censendus autem est sufficienter præcavisse, si homini prudenti, & cauto, si in talibus circumstantiis, si sub tali modo agendi actus mandetur, ut quilibet prudens judicare possit, cum Suar. Filliuc. II. c. Farin. Frag. p. 2. V. Irreg. n. 504. Sayr. de Cens. l. 7. c. 2. n. 2. homicidium nullum, mutilationem nullam fore patranda.

3. Hinc, si Ludimagister, etiam disciplinæ causa, jubet discipulum iratum, & audacem verberari, quamvis à viro cauto, & prudenti, non effugiet irregularitatem, si audax ille discipulus aliquem occidit. Simili modo, nec effugiet, qui puerum incautum mittat ad aquatum ad puteum non circumseptum, & qui præcipiat, vel det consilium homini inexperto, ut per tegulas, vel loca periculosa inambulet, quamvis prædictus moneat de periculo, proclametque, ut cautè faciat. Pari item modo, si suadeas, vel mandes, ut Petrus v. g. aliquid faciat, v. g. ut non fugiat, ut obstitat ri-

xanti, ut ineat duellum, unde prudenter periculum est occisionis alterius, irregularis eris, & quidem ex hoc si illam intendisti. Ratio prædictorum est, quia in his periculis prævidisti (ut supponimus) nec tamen suffragari illud præcavisti.

4. Hinc contra, si quid jubeas, vel manderis, unde nullum periculum mortis prudenter suspicari potest, unde si irregularitatem incurres, ut, si scienti ratum fuideris ex circumstantiis putans, hostes remissos meritis sese deditis, si navim vento percussam jubeas, potius in altum vela facere, quam juxta litus evidentem periculum in scopulos, vel in Syres impingenti, illum exponere. In his enim, & similibus casibus, si aliquid sequatur mors, merè per accidens sequetur, cum tu prudenter egeris, irregularitatem timere non debes.

5. Hinc denique, si consilium dedisti Ioanni, v. g. ut Furtum, vel Adulterium committeret, ex quo prævidbas, ipsum capite plectendum, vel, si consilium dedisti Bertæ v. g. ut per tectum ad adulterium committendum deambulet, unde cadens abiit in præceps, distinguendum ex dictis est. Nam, si sint tales circumstantiæ, ut hæc, & nunc illæ actiones sint conjunctæ cum probabili periculo mortis, irregularis eris, morte secuta, quia tunc peccas etiam contra iustitiam circa mortem homicidii in illo imprudenti consilio. Si secus, non eris, quia solum peccas contra alias virtutes, quod solum potuit docere Gibal. c. 4. de Irreg. 2. n. 19. dum docuit, quæ dictos irregulares non esse.

6. Quid autem resolves in sequentibus quantis casibus?

Primus Casus. Antonius mandavit Caesari, ut occideret Ioannem hominem satis debilem, sed eventum hostes, quamvis viribus Caesare inferior, occideret ipsum Caesarem, estne irregularis Antonius ex homicidio casuali commisso ex suo mandato?

7. Respondeo, Bonacina, de Cens. d. 7. num. 17. Henr. lib. 2. c. 16. num. 1. Diana p. 1. tr. 1. §. 17. aliique probabiliter putant, non esse irregularem, quia iustitiam Antonius periculum Caesaris cavet, dum illum exponit Ioanne fortiorem. Confirmari potest ex mox dictis num. 10.

Navarrus Covar. apud Dian. loc. cit. Io. Præposit. de Conine, de Sac. d. 18. dub. 68. Avil. de Cens. p. 7. de §. 2. dub. 5. concl. 4. tamen probabiliter item, aliique putant esse irregularem, quia ipse, id est Antonius scire debebat, unde scivisse, vel saltem dubitare præsumitur, in ejusmodi occasionibus solere agnum, ad se deducendum, audaciam Leonis indere, quare sola cognitio imbecillitatis Ioannis eum excusare non poterit. Excusaretur tamen in foro conscientie, si nullus prorsus dubitasset de morte, vel, si mandavit, ut Ioannes occideretur eminus scilicet, vel sagitta, vel à tergo, ita ut prudenter omne periculum fuisset amovum judicaretur.

8. **Secundus Casus.** Antonius mandat Petro, ut occidat Titium Petro æqualem in viribus, vel eadem suadet, ut Duellum cum eodem Titio committat. Contingit autem, ut ipse Petrus, præter voluntatem, expectationemque Antonii occidatur, eritne Antonius irregularis?

9. Respondeo. Prima sententia quæ est Suar. quem citat, sequiturque Castropal. d. 6. de Cens. part. 1. §. 2. numero 5. citatque item Bonacina, & Cornubi. confirmat, atque ab hac non esse recedendum, siue speculativè, siue in praxi, docet Suarius. Loquitur autem de consilio, sed eadem certè est ratio de mandato vel similibus. Ratio est, inquit, quia absolute loquendo, tunc vacas rei illicitæ, & ex se periculosa, quia enim ratio periculosior tibi esse potest ad mortem quam æqualem aggredi, vel singulari certamine cum eodem pugnare.

10. Secunda sententia quæ est Vasq. quem sequitur, citatur Gulp. Hurt. de irreg. 2. ff. 6. n. 22. Torr. de cens. 1.8. d. 6. 3. dub. 4. Inclinat Io. Præp. d. 5. de irreg. l. 78. Henr. l. 14. cap. 16. Delugo de iust. d. 19. n. 40. in conscientia raturum foro, negat, saltem in foro conscientie, idque etiam, si probabiliter dubitaverit Antonius, Petrum mandatum exponi vitæ periculo. Ratio est, inquit, quia illud est occidere, vel mandare ut quis occidatur, aliud exponi quempiam periculo ut occidatur. Quamvis ergo consilium, seu mandatum de occisione activa, ut ita loquamur, trahat irregularitatem; non tamen irregularitatem trahit consilium, vel mandatum de se exponendo ad periculum ut occidatur, quia de hoc nullum ius extat, ut inter ceteros notat Io. Præpositus modo citatur. Sanè prior sententia probabilis est, de posteriore iudicet Lector.

11. Tertius casus. Mandavi tibi, ut occideres Caium, tu verò occidisti per errorem Sempiternum, imputabitur hoc homicidium tanquam casuale mihi?

12. Respondeo. Id colligitur ex dicendis mox de irregularitate ex homicidio voluntario §. 7. n. 29. & §. 8. num. 11.

13. Denique in quarto casu amovendus mihi fuit ab amico nimis meticuloso scrupulus, quo timebat, ne, dum persuaderet cuidam perfectionem Indicam ad fidem prædicandam, si hic ab infidelibus esset occisus, ipse amicus reus esset homicidij casualis, atque adeo irregularitatem incurreret.

14. Dixi. Idem ergo multo magis timendum esse illi, qui suaderet fideli, ut fidem custodiens, obsideret Tyranno infideli, unde prævideri facile posset, fidelem esse à Tyranno occidendum. Verum, apagè à te timor iste; neque enim putandum est, cum Covarr. in Clem. Furiosus p. 2. §. 5. n. 9. Vgol. de irreg. c. 16. §. 5. n. 1. Ecclesiam velle irregularitatem, illum multare, qui animat, erigitque fideles ad fidem tam gloriosè defendendam, vel ad eandem per exterarum nationum Gentium disseminandam. Vide paulo inferius §. 8. n. 39.

De dubitante, an suum mandatum, &c. concurrerit ad homicidium, egi superius universaliter c. 5. §. ult. à n. 11.

§. IV. De irregularitate ex morte infirmi, præter voluntatem Medicorum, vel Assistentium.

1. **H**is aniversaliter expeditis, remanent tria, de quibus multæ solent dubitationes occurrere, nam propterea fuerunt hic separatim afferenda. Illa autem sunt. Primo, de morte occasione infirmi, de qua in hoc quarto §. Secundo occasione adulterij. Tertio, occasione subitaneæ rixæ, de quibus in §. 5. & 6.

Medicus Physicus.

2. Medicinam duplicis generis facimus: Physicam vocamus alteram, quæ infirmis sine incisione, vel adustione remedia comparatur. Hæc sanè, nec Laicis, teste Sayr. de cens. l. 7. c. 6. n. 11. nec Clericis, nec Monachis interdicta invenitur in iure. Alteram appellamus Chirurgicam, quæ scilicet incisione utitur, & adustione, cuiusque usus, cum Monacho, tum Clerico in Sacris prohibitus est. C. sent. Ne Cler. vel Monach. Huius autem prohibitionis explanationem pete distinctius à Diana p. 11. tr. 7. ref. 8.

3. Quoad priorem ergo assero primo, Medicum Physicum, nec peccare, nec fieri irregularem, si, cum sit arte peritus, infirmis vacat, deque utilibus, noxiisque monet iuxta artis Canones, præceptaque, quamvis plerisque ex dictis infirmis mors, præter eius intentionem, accidat. Ita habetur cap. Tua nos de homicidio, & ita DD. Panor. in C. Tua nos n. 3. de hom. Sayr. l. c. n. 8. Farin. Frag. V. irreg. n. 436. Vgol. de irreg. c. 19. §. 1. alique passim docent. Rationem habebis mox n. 11.

4. Assero secundo. Eundem Physicum Medicum, si forte ob negligentiam vel ob imperitiam, vel ob aliud in infirmi curatione contra quintum D. ecalogi præceptum, III.

tum mortaliter peccat, incurrere in irregularitatem, secuta infirmi morte. Patet, quia tunc Medicus causa est mortis, ut iidem & fusc. Gibal. c. 4. q. 2. n. 25. notant. Idem dic de Ministris, seu Assistentibus huic Medico, si advertant eius imperitiam, & ipsi cooperantur. Si dubium sit, dixi supra cap. 5.

5. Inquires primo. Si Medicus curare debeat mulierem prægratam, incurrere in irregularitatem, si pharvacum illi propinet, vel præcipiat venæ sectionem, quo pacto magnum sit periculum, ne foetus animatus pereat, cum contra, si hæc non præcipiat, sit simile periculum, ne pereat mater? Fecit tum animatum dixi, nam, si non sit animatus, iam ex alibi dictis l. 6. in Dec. c. 2. §. 4. à n. 1. scimus, eius interitum non esse irregularitatis causam.

6. Respondeo. An, & quatenus tunc peccet Medicus, dixi satis ibidem. Nunc autem, quoad irregularitatem, sic breviter statue: Si peccet Medicus iuxta ibidem dicta contra quintum Decalogi præceptum, simul incurrer in irregularitatem, si non peccet, irregularitatem non incurrer. Patet id ex dictis, & confirmabitur, explicabiturque ex mox dicendis n. 29.

7. Inquires secundo. Medicus desperato ægrotò, concedens, dari quolibet cibos etiam noxios, estne irregularis, si inde mors, vel eius acceleratio sequatur?

8. Respondeo affirmativè, quia tunc graviter peccat, crudelis est enim ea pietas, quæ, quis citius mortem Aliquem subire facit. Nihilominus (ut notat ex Galeno Gibalinus de Irreg. c. 4. q. 2. n. 27. V. Septimo Medico) aliud est si, non valde lædente ea vehementer cupientibus exhibeatur; tunc enim non videtur, ex illis cibis timere prudenter posse mors.

Medicus Chirurgus.

9. Monacho, vel Clerico in Sacris, ut modo dixi, verita est Chirurgia, unde fit, ut quia medicina physica non est his interdicta. Ita Sayr. de cens. l. 7. cap. 6. n. 11. si quis ex ipsis physicam ex arte exerceat, datur exercere opus licitum, at, si Chirurgiam, datur opus illicitum exerce.

10. Ex nostra autem doctrina, per quam diximus irregularitatem nequaquam pendere ab hac prohibitione, nec ab opere illicito quocunque, sed solum ex eo, quod opus, cui quis vacat, sit causa homicidij, sequuntur hæc quæ hic dicam.

11. Assero enim primo: Si Monachus, vel Clericus in Sacris exercens etiam extra necessitatem Chirurgiam, incidat, vel adurat ex arte, licet peccet contra dictam prohibitionem, quando tamen non apparet culpa homicidij, non fore irregularem. Ita Coninch. de Sac. d. 18. dub. 9. n. 87. Io. Præp. d. 5. de irreg. d. 10. n. 86. Diana loc. mox cit. quamvis præter intentionem accidat infirmi mors, vel eius acceleratio, vel mutilatio, (quæ uno verbo appellare consuevimus deformitatem.) Ratio huius assertionis est, quia irregularitatem non parit mera inobedientia cuiuscunque præcepti, sed actio efficiens reatum homicidij, seu Deformitatis.

Quoniam igitur in casu nostro sufficienter cautum est periculo, dum ex arte fit operatio, ideo, non peccabitur contra quintum Decalogi præceptum, nec consequenter timor aderit incurse irregularitatis. Quicquid ergo in oppositum dicat Castrop. de cens. d. 6. p. 15. §. 4. n. 10. alique apud Dianam p. 4. tr. 2. ref. 14. qui tamen alio in loco nostram sententiam amplectitur. Lege, Dianam p. 11. tr. 7. ref. 8.

12. Confirmatur, quia, quando adustiones illæ, atque similia remedia sunt ex arte, mors non præsumitur contrigisse propter applicationem medicamentorum, sed propter vulneris gravitatem, propter humores graviter peccantes, &c.

13. Assero secundo: Si idem Monachus, vel Clericus in Sacris peccet contra artem, exercens incisionem, vel adustionem, unde sequatur alicuius mors, cum fore irregularem. Patet ex dictis, Idem dic de Ministris